

УДК 374.7:379.81

Олена Львівна Рассказова,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та шкільної освіти
КЗ Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти,
e-mail: tkachenkoe@ukr.net

ОСВІТНІ ІВЕНТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ

Неформальний освітній простір сьогодні є насиченим різноманітними івентами. У статті проаналізовано ряд сучасних івентів, виявлені особливості їх організації і проведення, здійснено їх стислий опис, подано загальну характеристику освітніх можливостей. Для кращого розуміння змісту івентів приклади наведені як у сфері неформальної, так і формальної, тобто офіційної системи. Також освітні івенти охарактеризовані як засоби формування громадянськості дорослих. Надано визначення освітніх івентів. У залежності від пріоритетних завдань освітні івенти можна умовно об'єднати в такі категоріальні групи: офіційні, ділові, культурні. Проаналізовані івенти мають як масовий, так і груповий чи камерний характер.

Ключові слова: івент, подія, захід, освітні івенти, неформальна освіта дорослих, громадянськість.

Постановка проблеми. В останні десятиліття стрімкої популярності серед дорослого населення в Україні набувають різноманітні освітні заходи. Найбільш упроваджуваними серед них є: фестивалі, форуми, ярмарки, саміти, виставки, конгреси, симпозиуми, конференції, семінари, виставки, круглі столи, панельні дискусії, відкриті простори, відкриті лекції, конкурси, дебати тощо. Збільшується й сама кількість фестивалів та інших публічних освітніх заходів, що починають відігравати дедалі більшу роль й впливати на розвиток як неформальної, так і формальної освіти дорослих.

Такі заходи організують як громадянські колективи різного рівня – державного, конфесійного, професійного чи іншого, так і окремі індивіди й їхні родини. Відповідно, організація і проведення заходів мають різні цілі й завдання, відрізняються за кількістю охоплених людей і спільнот, масштабністю впливу на формування громадянськості як моральної позиції людини і її відповідальності перед громадянським колективом, до якого вона належить.

Сучасний український event-менеджмент і event-маркетинг набирає обертів. Розібратися із суто освітніми можливостями event-майданчиків і дослідити загальні й специфічні ознаки названих заходів як засобів формування громадянськості в неформальній освіті дорослих вважаємо актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значну увагу сучасному event-менеджменту і event-маркетингу приділено в працях Ю. Бичун, С. Герасимова, Н. Пономарьова, Т. Примака, С. Слупського, О. Ткачук, Г. Тульчинського, П. Шагайди та ін.

Нами сучасний івент-простір розглядається щодо його завдань і перспектив з точки зору неформальної освіти дорослих та її можливостей швидкого реагування на актуальні запити суспільства щодо задоволення нагальних освітніх потреб дорослих і можливостей впливу на формування громадянськості.

О. Шапаренко вважає, що формування громадянськості виявляється, перш за все, у продукуванні певного типу соціальності в конкретний історичний період [1, с. 5]. Н. Лавриченко, Н. Чернуха визначають громадянськість як одну з базисних якостей сучасної людини, сенс якої полягає в добровільному, свідомому й критичному прийнятті особистістю норм, цінностей, правил, законів громадського життя, а отже, і відповідних обов'язків і прав [2; 3]. Громадянськість як інтегральна характеристика особистості та її життєва позиція розглядається з точки зору відчуття особою себе громадянином своєї країни і громадянином світу [1; 2; 3].

С. Кісліцин, С. Рябов зазначають, що громадянськість – це певний морально-духовний стан людини, а саме: відчуття власної свободи та водночас відповідальності, віра в суспільні цінності, готовність і здатність до активної участі у справах суспільства й держави на основі глибокого усвідомлення своїх прав та обов'язків. Основними складовими громадянськості вчені вважають громадянську активність, права людини, громадянську гідність, відповідальність, толерантність,

внутрішню свободу особистості, солідарність, що виявляються в участі людини у житті соціуму [4; 5].

Отже, аналіз характеристик сучасних освітніх неформальних подій для дорослих людей та їхнього впливу на формування громадянськості, на почуття власної свободи, толерантності, солідарності, відповідальності дорослих перед тими спільнотами, до яких вони залучені, усіх рівнів (держава, сім'я, релігійна, професійна чи інші), ми розглядаємо пріоритетним на цьому етапі дослідження.

Метою статті є узагальнення результатів теоретичного аналізу й опису івентів освітнього простору, виявлення їхніх загальних й специфічних характеристик, характеристика можливостей освітніх івентів щодо формування громадянськості як життєвої позиції дорослих.

Пріоритетними **методами дослідження** є аналіз, порівняння, узагальнення теоретичного матеріалу.

Виклад основного матеріалу. Термін «івент» є достатньо новим для україномовних словників. За радянських часів це поняття вживалося як «культурно-масовий захід». Термін взятий із західної культури як означення цілого напрямку, навіть індустрії з планування, організації, проведення, аналізу заходів, подій, шоу суспільного чи приватного спрямування, державного чи міждержавного осягнення [6; 7].

Івентом (від англ. «event») є подія, що реалізує цілі маркетингу, описана у вигляді задуму, представлена у вигляді плану з обґрунтуванням та економічними розрахунками, втілена в конкретну форму заходу. Різноманіття форматів реалізованих подій у сучасному неформальному освітньому просторі є досить розгалуженим: від класичної конференції, професійних семінарів, освітніх тренінгів – до масових конкурсів і національних фестивалів, від корпоративних форумів – до міжнародних виставок.

Освітній простір сьогодні певною мірою перенасичений різноманітними івентами. Інколи подія має назву, що не відповідає її змісту і застосовуваним методам. З цією метою нами проаналізований ряд сучасних івентів. У репрезентованій статті представлені результати першого етапу проміжного дослідження – виявлення особливостей організації і проведення івентів, їх стислий опис, здійснення загальної характеристики їхніх освітніх можливостей. Для кращого розуміння змісту івентів їх приклади наведені як у сфері неформальної освіти, так і формальної, тобто офіційної. Також нами зроблена спроба охарактеризувати можливості освітніх івентів щодо формування громадянськості дорослих як життєвої позиції людини і її відповідальності перед громадянським колективом, до якого вона належить. Зроблені відповідні висновки.

Отже, асамблея, відкритий простір, виставка, воркшоп, дебати, засідання, збори, з'їзд, зліт, імпреза, конгрес, конкурс, конференція, круглий стіл, нарада, панельна дискусія, прес-конференція, саміт, сесія, симпозіум, семінар, фестиваль, форум, ярмарок тощо – неповний список наявних офлайн форматів сучасних івентів.

Асамблея (від фр. *assemblée* – «збори») – це переважно назва керівного органу досить потужної, часто міжнародної організації. Останнім часом в Україні такої назви набувають громадські добровільні об'єднання всеукраїнських, місцевих та обласних громадських організацій. До івентів асамблеї можна віднести, якщо врахувати, що вони є дорадчими органами потужних міжнародних організацій, що проходять, як правило, у режимі зборів, сесій, форумів, де в багатосторонньому порядку обговорюється весь спектр актуальних міжнародних загальних чи фахових проблем, результатом чого є письмові акти, резолюції, рекомендації, які мають різного роду силу і вплив, іноді законодавчого характеру.

Петром Першим з 1718 року в культурне життя суспільства асамблеї були введені як прообраз дворянського балу святкування, засіб проведення дозвілля, до програми якого входили їжа, напої, танці, ігри та бесіди. Тобто асамблеї як вільні зібрання в будинках знатних і багатих людей з метою розваги і просвіти, відвідування яких було обов'язковим для дворян і для їхніх дружин, етикет поведінки був також регламентований петровським указом, за цим пильно стежили.

У сьогоднішні такі івенти мають інші назви й функції, ніж освітні. До таких подій можна віднести засідання Генеральної Асамблеї ООН; Національної асамблеї; Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я (з 1948); Парламентської асамблеї Ради Європи (з 1949) Національної Асамблеї України; Національної Асамблеї людей з інвалідністю України (всеукраїнське громадське добровільне неприбуткове об'єднання всеукраїнських, місцевих та обласних громадських організацій, що об'єднують людей з інвалідністю); Національної Асамблеї Громадянського Сектору України; Всеукраїнської організації «Асамблея національностей України».

Технологія *відкритого простору* (ТВП) сьогодні перетворюється на самостійний вид івенту зі своїми правилами організації і проведення. Сам термін «технологія відкритого простору» (від англ. open space technology, скор. OST) по суті розкриває алгоритм проведення нарад, конференцій, виїзних корпоративних заходів, симпозіумів і зустрічей спільнот, що проходять без формального порядку, програми, крім відомої загальної мети або теми події, які сфокусовані на конкретній і важливій меті або завданнях. Розроблений формат OST у 80-ті роки ХХ століття Х. Оуеном (США).

Open space – захід як процес, що самоорганізується. Відсутність вихідної програми заздалегідь задає простір для учасників зустрічі й можливість формувати власну програму протягом перших 30–90 хвилин заходу. Важливо, щоб заявлена тема була актуальною. Зазвичай, ТВП-захід починається зі вступу від спонсора, експертів і фасилітатора, який забезпечує успішну групову комунікацію і збереження простору в самоорганізувальному процесі відкритим. Потім аудиторія створює робочу програму, генерує ідеї, за потреби учасники об'єднуються у менші групи й обговорюють обрані теми. Далі відбувається репрезентація тем і планування дій на подальше. Такий формат дозволяє різним людям разом спілкуватися й обговорювати спірні питання і є особливо масштабним – може бути застосовуваним для зустрічей від 10 до 2 тисяч осіб.

Прикладами застосування технології відкритого простору є Open Space «Забезпечення якості у сфері неформальної освіти»; Open Space «Санкт-Петербург та агломерація – 2035: образ майбутнього в епоху цифрової трансформації».

До подій, що набирають стрімкої популярності серед дорослого населення в Україні, відносимо й виставкову діяльність. *Виставка* – це захід, на якому відбувається публічне представлення досягнень різних економічних, наукових, мистецьких, культурних та інших сфер суспільного життя. Часто поняття виставки застосовують і до місця проведення цього заходу. Розрізняють виставки: місцеві, національні, міжнародні й всесвітні. Також виставки є загальні, що охоплюють усі галузі людської діяльності (наприклад, Виставка досягнень народного господарства ВДНГ), і спеціалізовані, присвячені тільки одній сфері діяльності людини. Також розрізняють виставки періодичні (тимчасові) і постійні.

Найчастіше виставки є заходами з обмеженим часом проведення. Показ експонатів виставок адресують переважно численній кількості звичайних відвідувачів-неспеціалістів, з метою їх популяризації, сприяння збуту цих товарів і послуг й подальшого прогресу у відповідних сферах діяльності.

Свій початок виставки ведуть від французьких музеїв, початок яких закладено ще Мазаріні і Кольбером. Але першою виставкою, що нагадує сучасні, була виставка Ecole des beaux-arts у 1763 році. Перша всесвітня промислова виставка була влаштована в Лондоні в 1851 році. Прикладами українських виставок є виставка робіт незрячої художниці-флориста «Україна – любов моя»; виставка живих метеликів; виставка-музей досягнень братів Кличків; виставка «Зоопарк під мікроскопом»; виставка динозаврів на території цирку «Кобзов»; Постійна виставка робіт Євгенії Гапчинської в кафе-гастрономі «Kartata Potata»; виставка «Володимир Висоцький і Одеська кіностудія»; виставка «Освіта в Сумах – 2016...».

Воркшоп (від англ. workshop – майстерня, цех) – це колективний навчальний захід, робоча зустріч спеціалістів певної галузі, чітко орієнтована за тематикою і часом проведення, під час якої учасники отримують нові знання і навички в процесі динамічної групової роботи. На воркшопах відсутній потужний блок теоретичної інформації. Переважно це комплекс теоретичних презентацій, практичних занять і дискусій щодо запропонованих питань. Воркшопи націлені на отримання корисної інформації через практику і реальну співпрацю з експертами. Майстер ділиться своїм досвідом й ініціює процес обміну думками з обговорюваної теми. Водночас експерт, тренер, викладач, майстер не є ведучим заходу, він показує і творить з усіма учасниками, тобто всі рівноправні, й кожний учасник має право вчити і вчитися. Особливістю заходу є виконання певних практичних дій разом з експертом, паралельно з ним. Воркшоп – захід, в якому максимально активні всі – і організатори, і аудиторія. З пасивного слухача учасник перетворюється на активного творця процесу. Результатами є дієві рішення, проекти, ідеї, мистецькі твори тощо.

Наприклад, на фото-воркшопі є провідний експерт-фотограф. Він визначає ідею зйомки, обирає локацію, моделі, стиль зйомки. І група фотографів учасників воркшопу бере участь у реальній зйомці, де провідному фотографу-експерту потрібно отримати конкретний результат – серію знімків, що розкривають певний задум. Учасники аналізують реальний знімальний процес: як провідний фотограф буде кадр, чому світло в сцені саме таке, як фотограф працює з моделями тощо,

й паралельно створюють власний творчий продукт. Прикладами таких заходів є воркшоп «Соціальна відповідальність для сталого розвитку»; воркшоп «Висвітлення конфлікту в Україні: юридичні аспекти роботи журналістів та рекомендації щодо безпеки»; воркшоп «Як писати про реформи, щоб вас читали» (м. Харків); туристичний воркшоп – 2017 (м. Київ); урбаністичний воркшоп «Сеанс міського сканування» (м. Івано-Франківськ).

До подій, що стають дедалі популярнішими в нашій державі, відносимо *дебати* (від фр. *debat* – диспут, дискусія) – чітко структурований і спеціально організований захід, у межах якого відбувається публічний обмін думками між двома сторонами з актуальної тематики. Цей різновид публічної дискусії учасники дебатів спрямовують на переконання у своїй правоті третьої сторони, а не одне одного. Тому вербальні й невербальні засоби, що використовуються учасниками дебатів, мають на меті отримання певного результату – сформувані в слухачів позитивне враження від власної позиції.

Сьогодні популярними є дебатні клуби, організації, громади, ліги, федерації тощо. Кожна з них має свої специфічні правила, теми для обговорення, форму проведення. Вступ до такого клубу надає можливість усебічної комунікації, обміну думками та точками зору. Однією з найстаріших форм публічних дискусій є політичні дебати античної Греції, що використовували як демократичний метод обговорення законів. Сучасні політичні дебати беруть початок від дебатів у британському парламенті, що веде свою історію з 1265 р.

Засідання є заходом ділового спілкування представників певного колективу, організації чи групи людей задля обговорення і вирішення нагальних робочих питань. Часто є протокольним. Прикладами таких івентів можуть бути засідання вченої ради, урочисте засідання, засідання «Інвестування в будівництво нерухомості. Захист прав інвесторів» (м. Київ), засідання «Трансфертне ціноутворення: аналіз судових спорів, доказова база» (м. Київ).

Збори, як і нарада, є протокольним заходом колективного обговорення ділових проблем, що хвилюють громадськість. Проводять з метою обміну інформацією, осмислення питання та прийняття колективного рішення всіма учасниками. Розрізняють партійні збори, збори акціонерів, виборців, мешканців мікрорайону тощо. Збори мають декілька етапів організації і проведення: підготовчий, висвітлення проблеми та її обґрунтування, обговорення проблеми, ухвалення рішення.

Підготовкою зборів займається робоча група, члени якої найбільш зацікавлені в результаті. Доповідачем чи доповідачами призначають людей, добре обізнаних у тематиці. На зборах обирають президію. Після доповідей триває обговорення, в якому беруть участь усі охочі (але їх кількість і регламент виступу встановлюють учасники зборів). Збори мають офіційний характер, обумовлений фіксацією усного мовлення і веденням відповідного протоколу.

З'їзд – це значно ширший, на відміну від попередньо проаналізованих, захід, на якому збираються представники громадських організацій, політичних партій, діячі певних галузей, соціальних, професійних, національних та інших груп з метою обговорення й вирішення важливих питань суспільно-політичної, наукової, іншої діяльності. Учасники з'їзду організації або партії, тобто делегати, обираються на зборах членів їх територіальних відділень, їм делегуються повноваження представляти на з'їзді своїх виборців. З'їзди, як правило, є вищим органом управління організацією, партією, певною спільнотою. На з'їзді обирається керівництво організації, визначаються основні напрями діяльності, заслуховується звіт керівництва про виконану роботу, можуть бути внесені зміни в статутні документи. З'їзд скликається періодично, як правило, від 1 разу на рік до 1 разу на 5 років. Крім чергових з'їздів, практикується скликання позачергових для вирішення термінових питань, наприклад, зміни в статутних документах для приведення їх у відповідність до чинного законодавства.

Прикладами вищезазначеної діяльності є Всеукраїнський з'їзд працівників освіти; З'їзд з міжнародною участю «Людина та ліки – Україна»; З'їзд суддів України; З'їзд спеціалістів медицини невідкладних станів та медицини катастроф; З'їзд Української Асоціації з розвитку менеджменту та бізнес-освіти; Всеукраїнський з'їзд дитячих кардіологів; З'їзд онкологів та радіологів України; Національний з'їзд фармацевтів України; З'їзд Асоціації акушерів-гінекологів України «Проблемні питання акушерства, гінекології та репродуктології в сучасних умовах»; З'їзд ортопедів-травматологів України; З'їзд педіатрів України; Всеукраїнський з'їзд студентів.

Термін «*зліт*» (походить від дієслова *летіти*, від праслав. *letěti*) – захід, на якому збираються члени масових організацій. Переважно є змагальним комплексним заходом, що вміщує інтелектуальні вікторини, професійні дебати, традиційні (олімпійські) і нетрадиційні види спортивних змагань, творчі конкурси, дискусійні клуби, активний відпочинок.

Провідною метою організації зльотів є об'єднання членів масових організацій задля встановлення ділових контактів, розширення кола спілкування, активного відпочинку в межах творчої, професійної та спортивної складових. Зльоти створюють можливості її учасникам у неформальних умовах визначити перспективні напрями розвитку діяльності й окреслити плани на майбутнє. У програмах зльотів – туристичні естафети, творчі конкурси, спортивні командні змагання, дитячі майданчики з аніматорами, концертно-розважальна програма, кулінарні конкурси.

Приведемо приклади таких зльотів: Міжнародний зліт байкерів (м. Київ); Зліт студентських лідерів аграрної освіти (м. Київ); Молодіжний зліт; Усеросійський зліт системних адміністраторів; Харківський ретро- авто- промисловий зліт; Зліт слідопитів; Туристичний зліт молодіжних об'єднань; Авіаційний зліт малої авіації; Зліт студентської молоді.

Назва події «*імпреза*» (від фр. *empresе* – «прийняття», фр. *emprendre* – приймати, фр. *impression* – враження) прийшло в українську мову від польського *impreza* – вечірка, веселощі, святкування, подія. Це масовий захід, який обов'язково викликає емоції, створює настрій, мотивує до відпочинку і творчості. Прикладами імпрез слугують Бієнале «Імпреза» – міжнародна виставка творів сучасного мистецтва, зокрема живопису, скульптури, асамбляжу та графіки (м. Івано-Франківськ); Наймасштабніша кавова імпреза Європи (м. Львів); Театральна імпреза «Відкрита брама» (м. Рівне); «Імпреза по-самчиківськи» – фольклорне шоу з народними гуляннями та забавами (м. Хмельницький); Благодійна імпреза «Я хочу бачити життя» (м. Луцьк).

Конгрес (від лат. *congressus*, від лат. *congrēdi* – сходитися разом) трактується як зібрання вповноважених представників держав, територій, організацій для вирішення політичних і соціальних справ чи представників певних галузей науки різних країн для обговорення спірних наукових питань, взаємного повідомлення про наукові відкриття чи цінний практичний досвід упровадження наукових досліджень. Конгресами також названі законодавчі органи, їх палати, деякі національні організації низки країн.

Особливістю конгресів як івентів є масштабність організації, залученість високопрофесійних представників потужних фахових і державних організацій, можливості обговорення критичних питань галузей і напрямів, прийняття рекомендаційних рішень до змін законодавчих документів певних галузей діяльності. У межах таких потужних заходів мають можливість зустрічатися представники всієї галузі, сектору чи напряму, наприклад, виробники, переробники, місцеві та міжнародні трейдери, консультанти, громадські організації, надавачі послуг, державні установи та інші.

Прикладами проведення сучасних конгресів слугують Міжнародний конгрес «Пріоритети та перспективи молодіжної науки (для молодих учених)»; Міжнародний конгрес «Органічна Україна 2018»; Міжнародний медичний конгрес «Впровадження сучасних досягнень медичної науки в практику охорони здоров'я України»; Конгрес фахівців з ультразвукової діагностики; Східноєвропейський конгрес «Біль»; Конгрес Світової Федерації Українських лікарських товариств; Національний конгрес анестезіологів України; Національний конгрес кардіологів України; Офтальмологічний конгрес «Наукові протиріччя в офтальмології та шляхи їх вирішення»; Національний конгрес геронтологів та геріатрів України.

Конкурси, вікторини і турніри є змагальними видами івентів, що є популярними в неформальній освіті дорослих. *Конкурс* (від лат. *concursus* – змагання) – захід, в якому учасники проходять оцінювання експертною комісією або по відношенню до яких проводиться процедура голосування з метою визначення найкращого (найкращих) претендента (претендентів) на перемогу (конкурсанта або конкурсантаів) згідно з правилами, визначеними перед початком проведення процесу. Конкурси можуть проходити в кілька етапів (відбірковий, основний і фінальний). Визначення переможців здійснюється шляхом якісного дослідження (експертизи) та/або кількісного дослідження (голосування). Також існують комплексні методики оцінювання, де переможців одночасно визначають одне чи кілька експертних журі разом з кількісним опитуванням громадської думки. Причому кожна з респондентських груп має певний пріоритет, важливий для побудови інтегрального комплексного рейтингу конкурсантаів.

Подаємо приклади конкурсів різного рівня: міжнародних, всеукраїнських, регіональних. До таких відносимо Міжнародний конкурс з Веб-дизайну та комп'ютерної графіки, конкурсний сезон «Конкурсна осінь – 2016», конкурс «Мій професійний вибір», конкурс «Вінниччина: славетні сторінки минулого». Приклади конкурсів з кількісними дослідженнями: «Євробачення», шоу «Україна має талант», державні конституційні вибори й інші. Приклади конкурсів з комплексними дослідженнями: «Євробачення» (відбір, 50/50% думка експертів і симпатії телеглядачів).

Конференція в лексикографічних джерелах (від лат. confere – збираю в одне місце) семантизується як організоване зібрання людей для обговорення спільної справи, певної проблематики, заздалегідь заплановане.

Одним з найпоширеніших видів є наукова та науково-практична конференція (від англ. academic conference) – захід з організації наукової діяльності, коли дослідники представляють і обговорюють свої наукові доробки. Основною метою є не тільки обговорення, а й пошук актуальних рішень проблем у певній галузі науки. У сучасних умовах усі наукові напрями розвиваються достатньо динамічно, постійно з'являється безліч нових оригінальних ідей, теорій, які заслуговують найпильнішої уваги наукової громадськості, тому такі конференції супроводжуються виданням збірників наукових праць учених з публікацією результатів досліджень у вигляді статей чи тез доповідей.

Приклади різнорівневих конференцій подано далі. Міжнародна науково-практична конференція «Освіта і доля нації» (м. Харків); Міжнародна науково-практична конференція «Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка» (м. Суми); Конференція для рекламодавців «Лідогенерація» (м. Москва); Міжнародна науково-практична конференція «Освіта дорослих і розвиток громадянського суспільства: досвід, виклики, стратегії» (м. Київ); Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи» (м. Львів); Науково-практична конференція з міжнародною участю «Використання інноваційних лазерних технологій при малоінвазивних хірургічних втручаннях» (м. Черкаси); Науково-практична конференція з міжнародною участю «Всеукраїнський форум нейрореабілітації та медико-соціальної експертизи» (м. Дніпро) тощо.

Круглий стіл – це захід у вигляді публічного обговорення чи висвітлення важливих питань (рідше конфліктів) різними учасниками з метою узагальнити ідеї та думки щодо нього. Усі учасники круглого столу рівноправно висловлюються у визначеному порядку, виступають у ролі пропонентів, тобто висловлюють думку з приводу обговорюваного питання, а не з приводу думок інших учасників. Круглі столи частіше відіграють інформаційно-пропагандистську роль, ніж слугують можливістю народження оригінальних ідей чи вироблення конкретних рішень. Часто круглі столи проводять у рамках більш великого заходу (з'їзду, симпозіуму, конференції). Інколи круглі столи організують як закриті суспільство обраних учасників, що конфіденційно приймають важливі рішення.

Поняття «круглий стіл» ввів англо-нормандський поет Р. Вас близько 1150 року в історіях про короля Артура. Формальним вираженням знатності в тій системі було право знаходитися (сидіти) якнайближче до суверена. Серед феодалів часті були суперечки про це місце, що приводило до важких конфліктів, іноді збройних. За легендою, король Артур увів круглий стіл для того, щоб учасники бенкетів не сперечалися один з одним за краще місце і почували себе рівноправними. При цьому сам король не сідав за круглий стіл.

Прикладами проведення таких івентів є проведення Круглого столу «Відповідальність в інтернеті: свобода слова» (м. Київ); Круглого столу «Реформування юридичної освіти в Україні» (м. Івано-Франківськ); Круглого столу «Мова і культура» (м. Київ); Круглого столу «Значення середнього бізнесу в сучасному господарстві» (м. Київ); Круглого столу «Громада – влада. Академія золотоліток. Шляхи різні, ціль одна» (м. Львів) тощо.

Нарада, як і збори, є протокольним заходом ділового спілкування колективу чи групи людей з метою обміну інформацією та прийняття колективного рішення з актуальних для цього колективу (групи) тем та питань. Тематика, що виноситься для обговорення на нараду, може мати будь-який характер: організаційний, виробничий, дисциплінарний, інформаційний тощо. Оптимальна кількість учасників наради – 10–12 осіб. Більша кількість учасників не зможе взяти активної участі в обговоренні, менша не дасть змоги виявити різні погляди на питання.

Ефективність наради багато в чому залежить від її підготовки та організаторських здібностей керівника. Саме керівник приймає рішення про проведення наради, складає порядок денний, опрацьовує винесені на неї питання, складає список учасників, готує проект рішення. Як правило, цю роботу керівнику допомагає виконувати секретар-референт, якому доручається повідомити в усній або письмовій формі всім учасникам наради про час і місце проведення. Доцільно в запрошеннях вказувати часовий регламент виступу: основного доповідача – не більше 15–20 хвилин, виступаючим – не більше 5–10 хвилин.

Проводять переважно в офіційних обставинах, обумовлених фіксацією усного мовлення, веденням протоколу. Основний зміст виступів передається в скороченому або резюмованому вигляді, прийнятті рішення – у вигляді формулювань. Протокол відображає не тільки хід ведення наради

(зборів) – обговорення питань і ухвалення рішення, але і містить важливу процедурну інформацію. Він пишеться за формою, складається з таких реквізитів: найменування відомства, найменування установи або підприємства, назва виду документа (протокол), дата засідання, індекс (номер), місце засідання, гриф затвердження (якщо протокол підлягає затвердженню), заголовок, до якого належать найменування колективного органу або конкретної наради, зазначення прізвищ голови та секретаря, склад присутніх, порядок денний, текст за формою: слухали – вирішили (постановили), підписи голови і секретаря.

Панельне обговорення, *панельна дискусія*, або просто панель – окремий спеціально організований захід для обговорення певної теми експертами в зазначеній галузі наукової й суспільної діяльності перед аудиторією. Як правило, панельні дискусії організують на наукових, ділових, академічних конференціях, у межах освітніх форумів, фестивалів або телевізійних шоу. Такий захід дає можливість одержати вичерпну інформацію, оскільки відсутні формальні промови, презентації PowerPoint або структурований перелік того, що необхідно сказати. Найоптимальніші результати панельна дискусія дає, коли створюється неформальна атмосфера, у якій експерти міркують перед публікою, висловлюють наживо власну позицію.

Зазвичай, обговорення веде модератор, який спрямовує дискусію, іноді ставить питання аудиторії, намагається зробити обговорення інформативним і цікавим. Потік інформації, що надходить у ході панельної дискусії, часто позбавлений логічної послідовності, й іноді буває важко стежити за складними міркуваннями та аргументацією. Тому важливою частиною є резюмування і підбиття підсумків такої дискусії.

Прес-конференція (від англійської мови press-conference) – захід, що проводиться у випадках, коли є суспільно значуща новина, і організація або окрема відома особа, безпосередньо пов'язані з цією новиною, бажають дати свої коментарі з її приводу, які були б цікаві й важливі громаді.

Прес-конференції – один з найбільш поширених та ефективних способів організації зв'язків з громадськістю та передавання їй необхідної інформації через посередника, роль якого в даному випадку виконує преса та інші ЗМІ. Прес-конференції доцільні в тих випадках, коли організаціям, підприємствам, фірмам, державним, політичним, громадським, науковим та іншим діячам необхідно проінформувати громадськість про важливу і неординарному подію, продемонструвати досягнення підприємств та фірм або їхню нову продукцію, представити нову концепцію розвитку, що викличе масовий громадський інтерес, вирішити спірні питання, давно обговорювані громадськістю, налагодити особисті контакти керівництва організації з представниками ЗМІ.

Саміт (від англ. summit – вершина, верхівка) – це захід, де зустрічаються представники вищої державної влади своїх країн для переговорів і врегулювання глобальних ключових питань політичних, економічних, інших галузей суспільного життя. Назва «саміт» стала загальноживаною останнім часом для таких івентів, і замінила традиційне «зустріч на вищому рівні», «зустріч у верхах».

Сесія (від лат. sessio – засідання, або лат. sedere – сидіти) – спеціально організований у призначені строки захід, протягом якого товариство, спільнота, група збирається для проведення ряду засідань, як правило, з метою обміну політичним, суспільним, науковим, професійним досвідом. Відбувається з певною періодичністю від одного до трьох разів на рік. Сесією є також форма організації діяльності деяких колегіальних органів, які періодично збираються в повному складі на короткий період спільних засідань. *Приклади.* Сесії Верховної Ради СРСР скликалися Президією Верховної Ради СРСР два рази на рік. Сесія Академії Наук. Виїзна сесія суду. Парламентська сесія. Музична сесія.

Семінар (від лат. seminarium – розсадник) як івент є зібранням людей, зайнятих науковими дослідженнями або вивченням певної актуальної теми під керівництвом одного або декількох керівників для обговорення питань, що представляють освітню й наукову актуальність та взаємну цікавість.

Семінари переважно мають науково-практичний характер. Передбачають чітко визначену тематику зустрічі й основні питання, що виносять на розгляд. Доповідачами є експерти у визначеній темі – теоретичного і практичного напрямів. Учасники мають бути дотичні і мати загальну поінформованість у темі, знайомими з інформаційними, літературними джерелами й практичними сферами впровадження прогнозованих результатів обговорюваних питань.

Крім того, семінари передбачають коментування, активне обговорення, дискусії щодо заявлених питань і становлять так звані «розсадники знань», якщо відштовхуватись від буквального розуміння етимології семінару. Так само, як і розуміння семінарів як видів навчальних занять

практичного характеру, спрямованих на поглиблене опрацювання теоретичного матеріалу, що є офіційно затвердженими і широко вживаними у вищій школі і післядипломній освіті дорослих.

Подаємо приклади семінарів різного рівня: семінар «Компетентності фахівців в освіті дорослих» (м. Київ); Всеукраїнський науково-практичний семінар «Формування нової української школи на засадах упровадження хмарних сервісів» (м. Хмельницький); Семінар Міжнародного Комітету Червоного Хреста в Україні з імплементації Міжнародного Гуманітарного Права (м. Львів); Тренінг-семінар для дорослих із «Фінансової грамотності» (м. Херсон); Семінар «Як публікуватися в іноземних рецензованих виданнях» (м. Київ).

Поняття *симпозіум* (від лат. *symposium*, від давньогрец. *συμπόσιον* – бенкет) запозичене у Стародавній Греції і Римі, де воно означало «бенкет, вечірній або нічний, супроводжуваний розвагами і мудрими бесідами». У базовому вживанні як івенту симпозіум є нарадою чи науковою конференцією з будь-якого наукового питання з короткими доповідями і повідомленнями з питань обраної тематики. Частіше поняття «симпозіум» застосовують до конференції міжнародного рівня за участю представників різних країн для обговорення актуальної наукової проблеми.

Відрізняються симпозіуми від інших видів наукових зібрань своєю періодичністю проведення, популярністю обраної досліджуваної, але зі статусом відкритої для обговорення, тематики. Теми доповідей заздалегідь плануються і замовляються. На самому івенті питання ставляться з усіх сторін – як з боку доповідача, так і з боку учасників. По суті, сторони постають як рівноправні учасники заходу, обмінюються науковими ідеями та розглядають нові результати фундаментальних і прикладних досліджень у різних галузях, формують пріоритетні напрями подальших досліджень із розглянутих проблем у сучасних умовах розвитку освіти, медицини, інженерії, інших гуманітарних та економічних галузей, налагоджують ділові контакти з фахівцями інших регіонів.

Симпозіуми часто супроводжуються бенкетами, що також відображує первинне значення походження цього поняття, де учасники продовжують обговорювати тематику події. Приклади симпозіумів: Міжнародний ортодонтичний симпозіум «Ортодонція сьогодні» (м. Київ), Британсько-Український симпозіум в анестезіології та інтенсивної терапії (м. Київ), Науковий симпозіум з міжнародною участю «Захворювання кістково-м'язової системи та вік» (м. Львів), Науковий симпозіум з міжнародною участю «Актуальні питання в народній медицині: здоров'я та довголіття – університет здоров'я. Фундаментальні дослідження, впровадження», Міжнародний симпозіум українських інженерів-механіків (м. Львів), Симпозіум «Нанофізика та наноелектроніка» (м. Нижній Новгород).

Форум є таким освітнім заходом, що організовується і проводиться для позначення або вирішення глобальних або достатньо значущих питань і проблем. У сучасному освітньому просторі найчастіше форум є місцем масового спілкування досить потужного масштабу. На ньому учасники висловлюють власну думку стосовно визначеної проблеми, відбувається обговорення основного питання з різних точок зору. Захід відбувається для загальної спільноти. Використовується велике сучасне приміщення або територія. Інколи врахування глобальності й масштабності обговорюваних проблем виводить на більш детальний розгляд окремих тематик у рамках конференцій чи секцій.

Походження слова (від лат. *forum* – ринкова площа, міський ринок) сягає часів Римської імперії. У Римі форумом називалася центральна площа міста, на якій збиралися жителі для громадського обговорення питань, укладалися угоди, велися переговори і дискусії.

Форуми проводять у політичних, економічних, соціальних, релігійних, екологічних та багатьох інших сферах життєдіяльності сучасного суспільства. Форумами часто названі міждержавні чи міжурядові організації. Нами розглядалися тільки подієві заходи, які можуть бути разовими чи мати певну періодичність організації і проведення.

Пропонуємо приклади такої діяльності в Україні та закордоном: Всеукраїнський форум «Позашкільна освіта в умовах децентралізації» (м. Київ); Міжнародний Форум «Навчання людей поважного віку: досвід та перспективи» (м. Вінниця); Форум нової освіти (м. Київ); Стратегічний фінансовий форум (м. Суми), ключовими питаннями обговорювалися сучасні принципи і засади управління фінансами, стратегії формування особистого капіталу, успішне фінансове життя та інструменти справжнього багатства українця; Форум «Event Live» (м. Москва); Всеросійський практичний форум «Освіта – 2017» (м. Москва), програмними питаннями якого були тематика розвитку цифрової освіти, застосування електронного навчання та дистанційних освітніх технологій у сучасних освітніх закладах.

Нами приділена увага також *веб-форумам*, оскільки розвиток освітнього он-лайн середовища дозволяє активно користуватися такими веб-додатками в Інтернеті. Їхньою метою є організація он-лайн спілкування користувачів (відвідувачів) стосовно певних тематик з їх подальшим обговоренням шляхом розміщення повідомлень усередині цих тем. Тому в рамках заявленої нами тематики івентів веб-форуми можуть слугувати підтримувальними, такими, що супроводжують основну подію, бути майданчиками он-лайн обговорення основних питань форуму, фестивалю тощо. Але самі по собі подіями вони не є.

Слово «*фестиваль*» походить від фр. festival, від лат. festivus – святковий. Ця подія є масовим заходом, святкуванням або оглядом досягнень у певній галузі. Першими з'явилися фестивалі музичні у Великобританії XVIII століття, пізніше популярності набули фестивалі театру, цирку, кіномистецтва. У Південній Америці поширені вуличні фестивалі як масові гуляння з виступами артистів для різновікової публіки.

Фестивалі відбуваються як у великих закритих приміщеннях, так і на відкритому просторі полів, майданів, парків, на території природних архітектурно-історичних інтер'єрів замків та інших визначних місць.

Неформальний український освітній простір протягом останнього десятиліття характеризують такі неординарні масові освітні заходи, як фестивалі особистісного і професійного розвитку дорослих. Можна говорити навіть про фестивальний рух, що створює спеціальний освітній простір, в якому відбуваються різноманітні освітні майстер-класи, тренінги, лекції, трансформаційні ігри для дорослих. Серед популярних такі фестивалі, як Міжнародний фестиваль практичної психології, духовних практик, інноваційних форм мистецтва «Тавале» (м. Харків), Міжнародний фестиваль тренінгів особистісного і професійного розвитку «Любовь. Кар'єра. Деньги» (м. Суми), Міжнародний фестиваль арт-терапії (м. Київ, м. Івано-Франківськ), Міжнародний фестиваль розвитку особистості «Жизнь как чудо» (м. Луганськ, м. Київ), Міжнародний фестиваль саморозвитку й творчості «Сказочный город» (м. Київ, узбережжя Чорного моря), Міжнародний фестиваль метафор, метафоричних карт та психологічних практик «МАКСимум» (м. Київ), Міжнародний фестиваль трансформаційних ігор «Інсайт» (м. Київ), Всеукраїнський фестиваль коучинга (м. Київ), Всеукраїнський фестиваль розвитку особистості «4 ателье» (м. Львів), Фестиваль психології та творчості «Кульбаба» (м. Суми), Жіночий фестиваль «Best Woman» (м. Київ), Чоловічий фестиваль «Мужик Fest» (м. Київ), Сімейний фестиваль «Семья Fest» (м. Київ), Жіночий фестиваль «Аніма» (м. Вінниця, м. Дніпро, м. Дніпродзержинськ, м. Івано-Франківськ, м. Київ, м. Кривий Ріг, м. Львів, м. Миколаїв, м. Одеса, м. Херсон, м. Хмельницький, м. Чернівці, м. Харків) тощо.

Особливого розгляду потребують питання якості надаваних андрагогами освітніх послуг у рамках таких фестивалів. Водночас зазначений формат таких івентів дозволяє дорослій освіченій людині зануритися в комплекс пропонувані професіональними бізнес-тренерами, коучами, психологами, представниками творчих шкіл методик, технік, вправ тощо, обрати найбільш дотичні й адаптувати до власного особистісного розвитку та професійного просування.

Ярмарок (від пол. jarmark, від сер.-вічн. нім. Jahrmarkt – щорічний ринок) як подія є масовим заходом, де відбувається представлення товарів і послуг і є широкі можливості щодо їх придбання. Як правило, ярмарки є періодично організовуваними в традиційно визначеному місці. Перевагою таких заходів є можливість масової популяризації представлених товарів і послуг, реклама для їх збуту й подальшого просування у відповідних сферах діяльності. Крім того, створюється активний простір можливостей комунікації виробників й споживачів, обмін відгуками, ідеями, подальшими перспективами.

У минулому ярмарки, зазвичай, розташовували в добре захищених місцях замків або монастирів, на перетині торговельних шляхів, під час церковних свят. Право на їх проведення давав король, граф або інша високопоставлена особа. Проведення часто регулювалося міським або ринковим правом. Сьогодні ярмарками часто доповнюють більш потужні заходи – форуми, фестивалі, інші івенти.

Приклади ярмаркової діяльності подано нижче: Освітній ярмарок вузів Німеччини (м. Київ); Ярмарок професій (м. Житомир); «Ярмарок освіти: від навчання до працевлаштування» (м. Запоріжжя); «Ярмарок інтересів» (м. Суми); Освітній ярмарок польських навчальних закладів (м. Тернопіль); Український міжнародний освітній ярмарок (м. Дніпро, м. Київ); Ярмарок Майстрів (м. Київ).

Отже, *освітніми івентами, або подіями*, є заходи, які реалізують освітні цілі, мають відповідний план організації, розрахунки проведення, їхній зміст, методи проведення, форма

взаємодії учасників, а також результати мають повністю або частково освітній характер.

Для характеристики можливостей освітніх івентів щодо формування громадянськості дорослих вважаємо важливим в аналізі самих івентів розуміти, хто є учасниками, а хто ініціатором. За М. Ваннесте, деякі компанії назвуть такою людиною спонсора або приймаючу сторону, оскільки не існує офіційної назви для цієї ролі [8, с. 102]. Цей термін позначає людину або в деяких випадках невелику групу людей, яким належить освітній захід у тому сенсі, що вони приймають рішення про його організацію і проведення, вони розпоряджаються бюджетом, володіють ідеєю, вирішують завдання заходу. Ініціатор освітнього заходу українського неформального простору не є в дійсності професією. У більшості випадків ініціатор заходу – це тимчасова роль. І питання формування громадянськості учасників засобами ініційованих заходів переміщується у площину місії і цілей заходу, які виходять від ініціатора.

Загальними рисами, які об'єднують усі освітні івенти щодо формування громадянськості, є їхні цілі, серед яких: * *навчання* і створення інноваційного освітнього простору для дорослих, ознайомлення з цікавими ідеями й новинами різних напрямів розвитку людства; * *нетворкінг* для встановлення контактів між учасниками з обох сторін – між ініціатором, організатором, власником чи компанією й безпосередньо учасниками, створення між ними емоційного зв'язку, пов'язаного із заявленою тематикою, місією, цілями, брендом чи виставковим продуктом, як, наприклад, знайомство з колегами з інших регіонів і країн; * *мотивація* до подальшого розвитку і навчання протягом життя, можливості для фахівців продемонструвати свої послуги чи продукти, поділитися ними, отримати зворотній зв'язок.

Залежно від пріоритетних завдань, що реалізуються, освітні івенти можна умовно об'єднати у такі категоріальні групи: офіційні, ділові, культурні.

Проаналізовані івенти мають як масовий, так і груповий чи камерний характер. Масові заходи активно впливають на формування громадянськості їх учасників, оскільки самі по собі є подіями соціального життя громадян задля задоволення політичних, духовних, фізичних та інших потреб, які і є формою реалізації їхніх прав і свобод, а також формою соціального спілкування між людьми і способом вироблення єдності установок особистості, колективу і суспільства в цілому. Учасники заходів камерного характеру мають максимальні можливості для виявлення почуття власної свободи, солідарності й відповідальності через власну активну позицію.

Добровільна, зацікавлена участь дорослих в освітніх заходах свідчить про активне виявлення громадянськості як потреби постійно навчатися і розвивати власні моральні чесноти, виявляти свою причетність до батьківщини, її народу, витоків і коріння, створювати позитивне інтелектуальне та духовне оточення.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, нами представлені результати першого етапу проміжного дослідження. Виконано стислий опис більшості категорій освітніх івентів, виявлено особливості їх організації і проведення, здійснено загальну характеристику їхніх освітніх можливостей, у тому числі для формування громадянськості як почуття власної свободи, солідарності й відповідальності дорослих. Наведено приклади івентів у сфері формальної і неформальної освіти.

На другому етапі дослідження нами заплановано проаналізувати категорії освітніх івентів із урахуванням таких ознак: провідна ціль організації заходу, можлива кількість учасників, роль організатора заходу, місце організації, наявність локацій, майданчиків проведення (офлайн, онлайн), провідні методи, результат організації. Отримані результати ми плануємо узагальнити у вигляді таблиці й оприлюднити у наступній статті.

Список використаних джерел та літератури

1. Шапаренко О. В. Формування громадянськості в умовах соціокультурних трансформацій українського суспільства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук. : спец. 09.00.03 / О. В. Шапаренко; Харківськ. ун-т повітряних сил ім. І. Кожедуба. – Х., 2008. – 20 с.
2. Лавриченко Н. М. Педагогічні основи соціалізації учнівської молоді в країнах Західної Європи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук за спеціальністю 13.00.01. – загальна педагогіка та історія педагогіки. – Інститут педагогіки АПН України / Н. М. Лавриченко. – Київ, 2006. – 40 с.
3. Чернуха Н. М. Формування громадянськості учнівської молоді: інтеграція соціальних впливів суспільства : монографія / Н. М. Чернуха. – Луганськ : Альма-матер, 2006. – 306 с.

4. Кислицын С. А. Формирование гражданского общества в условиях российской демократической реформации / С. А. Кислицын / Рос. акад. естеств. наук. ; 2-е изд., перераб. и доп. ; [отв. ред. Дериго Ф. П.] – Ростов н/Д : изд-во СКАГС, 2005. – 278 с.
5. Рябов С. Г. Особливості громадянської освіти у формуванні політичної культури перехідного суспільства / С. Г. Рябов // Політичні науки. [Наукові записки Києво-Могилянської Академії]. – 2004. – Т. 31. – С. 54–63.
6. Слупский С. Event-рынок Украины: взгляд в будущее / С. Слупский // Маркетинг и реклама. – 2008. – № 10. – С. 30–33.
7. Ткачук О. Event – важлива складова сучасного PR / О. Ткачук // Маркетинг в Україні. – 2010. – № 1. – С. 34–39.
8. Ваннесте М. Архитектура делового мероприятия : манифест / М. Ваннесте. – Екатеринбург : Издательские решения, 2016. – 230 с.

Елена Львовна Рассказова,
кандидат педагогических наук, доцент,
доцент кафедры дошкольного
и школьного образования
КЗ «Сумской областной институт
последипломного педагогического образования»,
e-mail: tkachenkoe@ukr.net

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ИВЕНТЫ КАК СРЕДСТВА ФОРМИРОВАНИЯ ГРАЖДАНСТВЕННОСТИ В НЕФОРМАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ ВЗРОСЛЫХ

Неформальное образовательное пространство сегодня является насыщенным разнообразными ивентами. В статье проанализирован ряд современных ивентов, выявлены особенности их организации и проведения, выполнено их краткое описание, осуществлена общая характеристика их образовательных возможностей. Для лучшего понимания содержания ивентов их примеры приведены как в сфере неформальной, так и формальной, то есть официальной системы. Также образовательные ивенты охарактеризованы как средства формирования гражданской ответственности взрослых. Дано определение образовательных ивентов. В зависимости от приоритетных задач образовательные ивенты можно условно объединить в следующие категориальные группы: официальные, деловые, культурные. Проанализированные ивенты имеют как массовый, так и групповой, или камерный, характер.

Ключевые слова: ивент, событие, мероприятие, образовательные ивенты, неформальное образование взрослых, гражданственность.

Olena Rasskazova,
Pedagogical sciences candidate, associate professor,
associate professor of preschool
and school education chair, Sumy regional institute of
postgraduate education,
tkachenkoe@ukr.net

EDUCATIONAL EVENTS AS MEANS OF CIVIC CONSCIOUSNESS FORMING IN NON-FORMAL ADULT EDUCATION

Introduction. *The modern Ukrainian event-management and event-marketing become more and more popular lately. Different kinds of festivals and other public educational events play an increasing role and influence on the development of both formal and non-formal education of adults. That is why the raised problem is important.*

Purpose. *The purpose of the paper is to generalize the results of theoretical analysis and to describe the events used in the educational process; to define their opportunities for forming civic consciousness of adults.*

Methods. *Analysis, comparison and generalization of theoretical materials.*

Results. *The paper gives the brief description of the majority of existing educational events, specifies the peculiarities of their organization and presents general description of their educational opportunities for forming adults' civic consciousness that includes feeling of freedom, solidarity and responsibility. The examples of events used in formal and non-formal education are given in the paper.*

Originality. *The originality of the paper is related to the detailed analysis of the existing modern educational events, their characteristics and the description of the algorithm of event organizing.*

Conclusion. *Voluntary and motivated participation of adults in educational activities indicates the adult*

civic consciousness as the need to learn constantly and to develop their own moral qualities, to show their interest in the affairs and people of the country, to create positive intellectual and spiritual environment. Further research requires the analysis of educational events according to the following characteristics: leading goal, number of participants, the role of the initiator, place of event organizing, availability of the locations (offline, online), the methods used, the result of the event.

Key words: *event, activity. educational events, non-formal adult education, civic consciousness.*

References

1. Shaparenko E. V. Formation of citizenship in terms of social and cultural transformation of the Ukrainian society : author. dis. on competition of the Sciences. the degree candidate. philosophy. Sciences. spec. 09.00.03 / A. V. Shaparenko; Kharkiv. University of air forces of them. And. Kozhedub. – H., 2008. – 20 p.
2. Lavrichenko N. M. Pedagogical bases of socialization of students in Western Europe: abstract. dis. on competition of the Sciences. degree doctor. med. Sciences, specialty 13.00.01. – General pedagogy and history of pedagogy. Institute of pedagogics APS of Ukraine / N. M. Lavrichenko. - Kyiv, 2006. – 40 p.
3. Chernukha N. M. of Forming of civic consciousness of students: the integration of social impact companies: monograph / N. M. Dill. – Lugansk : Alma mater, 2006. – 306 p.
4. Kislitsyn S. A. the Formation of civil society in the Russian democratic reformation / Sec. A. Kislitsyn / ROS. Acad. natural. Sciences. ; 2nd ed.,]; [resp. derigo ed., F. P.]. – Rostov n/D : publishing house of SKAGS, 2005. – 278 p.
5. Ryabov S. G. Features of civic education in formation of political culture of a society in transition / H. G. Ryabov // Political science. [Scientific notes of Kyiv-Mohyla Academy]. – 2004. – Т. 31. – Р. 54-63.
6. Slupsky S. Event-market of Ukraine: future Outlook / Sec. Slupsky // Marketing and advertising. – 2008. – No. 10. – P. 30-33.
7. Tkachuk A. Event – an important component of modern PR / A. Tkachuk // Marketing in Ukraine. – 2010. – No. 1. – S. 34-39
8. Vanneste, M. the Architecture of business events. Manifesto / M. Vanneste. – Ekaterinburg : Publishing solutions, 2016. – 230 p.

Отримано редакцією 19.09.2017 р.

УДК: 37.013+37.014

Оксана Созонтівна Кондур,

кандидат фізико-математичних наук, доцент,
заступник декана педагогічного факультету
Державного вищого навчального закладу
«Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»,
e-mail: oxikon13@i.ua

ГЛОБАЛЬНІ ПРОЦЕСИ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ПЕДАГОГІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ В ОСВІТІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ СИСТЕМИ

Стаття присвячена фундаментальним проблемам і ціннісним стратегіям вищої освіти. Відзначено, що рух від загального до конкретного, коли до процесу пізнання постійно залучається соціальний контекст, надає можливість адекватно, в руслі системного підходу, визначити провідну логіку розвитку освіти і виховання. Досліджено західні концепції управління вихованням і освітою як галузі знань у контексті глобалізації і розвитку інститутів громадянського суспільства. Обґрунтовано необхідність плюралізму парадигм у процесі розроблення нових підходів до предмета освіти.

Ключові слова: *освіта, управління, цінності, соціальний розвиток, педагогічна парадигма, глобалізація.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку світової спільноти педагогічна теорія, проблеми освіти і соціального виховання, концепції глобального розвитку, моделі управління освітою, їх вплив на життя суспільства досліджують не лише педагоги, але й філософи, соціологи, психологи [1, с. 42].

Проте не вистачає системних досліджень з інтегрованого педагогічного та управлінського